

Υπόθεση C-703/22

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

16 Νοεμβρίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Κάτω Χώρες)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Νοεμβρίου 2022

Εκκαλών:

WU

Εφεσίβλητη:

Directie van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά ένδικη διαφορά μεταξύ του WU και της Directie van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (Διευθύνσεως του κεντρικού γραφείου πιστοποιητικών οδήγησης, στο εξής: CBR) σχετικά με την άρνηση της CBR να χορηγήσει στον WU άδεια οδήγησης για τις κατηγορίες C και CE (φορτηγά και λεωφορεία) στις Κάτω Χώρες.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Η υπό κρίση αίτηση δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αφορά το ζήτημα αν είναι δυνατή η παρέκκλιση από την ελάχιστη απαίτηση οριζόντιου οπτικού πεδίου 160 μοιρών που ισχύει για την εν λόγω κατηγορία οχημάτων, αν διαπιστωθεί ότι ο ενδιαφερόμενος είναι πράγματι ικανός να οδηγεί φορτηγό.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το σημείο 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/126/EK, ιδίως η απαίτηση να καλύπτει το οριζόντιο οπτικό πεδίο με τους δύο οφθαλμούς τουλάχιστον 160 μοίρες, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, την έννοια ότι την εν λόγω απαίτηση μπορεί να πληροί και πρόσωπο το οποίο δεν την πληροί μεν από ιατρικής απόψεως, ωστόσο, σύμφωνα με διάφορους ειδικούς ιατρούς, είναι, πράγματι, ικανό να οδηγεί φορτηγό;
2. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο εν λόγω ερώτημα, είναι δυνατόν, στο πλαίσιο της οδηγίας για την άδεια οδήγησης, να διενεργηθεί έλεγχος αναλογικότητας σε συγκεκριμένη περίπτωση, μολονότι η απαίτηση στο σημείο 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/126/EK δεν προβλέπει καμία δυνατότητα παρεκκλίσεως σε τέτοιες περιπτώσεις;
3. Εάν αυτό ισχύει, ποιες είναι οι περιστάσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του κατά πόσο υφίσταται, σε συγκεκριμένη περίπτωση, δυνατότητα παρεκκλίσεως από την απαίτηση του οπτικού πεδίου κατά την έννοια του σημείου 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/126/EK;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Σημείο 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/126/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, για την άδεια οδήγησης (στο εξής: οδηγία για την άδεια οδήγησης), και άρθρο 15 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Σημείο 3.3. και σημείο 3.4[.], στοιχείο b, του παραρτήματος του *Regeling eisen geschiktheid 2000* (κανονισμού του 2000 για τις απαιτήσεις ικανότητας).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Στις 11 Ιουλίου 2007, χορηγήθηκε στον WU άδεια οδήγησης μηχανοκίνητων οχημάτων των κατηγοριών C και CE και στη συνέχεια αυτός εργάστηκε για περισσότερο από δέκα χρόνια ως επαγγελματίας οδηγός. Διένυσε με φορτηγό περισσότερα από ένα εκατομμύριο χιλιόμετρα, τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό, χωρίς πρόβλημα και χωρίς να προκαλέσει καμία ζημία. Το 2016, υπέβαλε αίτηση ανανεώσεως της άδειας οδήγησής του για την οδήγηση φορτηγών, στο πλαίσιο της οποίας ζήτησε από την CBR την έκδοση «*Verklaring van geschiktheid*» (πιστοποιητικού ικανότητας). Το πιστοποιητικό αυτό

αποδεικνύει ότι ο αιτών είναι διανοητικώς και σωματικώς ικανός να οδηγεί μηχανοκίνητο όχημα.

- 2 Σε ηλικία ενός έτους, ο WU είχε ατύχημα, κατά το οποίο υπέστη κάταγμα της βάσεως του κρανίου. Συνεπεία αυτού, πάσχει από «ημιανοψία» που σημαίνει ότι έχει περιορισμένο οριζόντιο οπτικό πεδίο. Ως εκ τούτου, ο WU δεν πληροί την καθοριζόμενη στο σημείο 3.3[.], στοιχείο b, του παραρτήματος, του Regeling eisen geschiktheid 2000 (κανονισμού του 2000 για τις απαιτήσεις ικανότητας) ελάχιστη απαίτηση διόφθαλμου οριζόντιου οπτικού πεδίου 160 μοιρών. Η εν λόγω διάταξη αποτελεί τη μεταφορά του σημείου 6.4[.], του παραρτήματος III, της οδηγίας για την άδεια οδήγησης, στο ολλανδικό δίκαιο και προβλέπει την ίδια ελάχιστη απαίτηση. Για τον λόγο αυτόν, η CBR, παρά τις θετικές γνωματεύσεις δύο οφθαλμιάτρων, αρνήθηκε να εκδώσει το απαιτούμενο πιστοποιητικό. Δεν είναι σαφές αν η CBR γνώριζε ήδη την οφθαλμολογική πάθηση του WU, όταν αυτός απέκτησε την άδεια οδήγησής του το έτος 2007.
- 3 Ο WU υπέβαλε ένσταση κατά της απορριπτικής απόφασης της CBR. Η CBR έκρινε την ένσταση αυτή αβάσιμη. Κατά της απόφασης επί της ενστάσεως, ο WU άσκησε προσφυγή ενώπιον του Rechtbank Rotterdam (πρωτοδικείου Ρότερνταμ, Κάτω Χώρες). Μετά την απόρριψη της προσφυγής του, ο WU άσκησε έφεση ενώπιον του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας, στο εξής: Raad van State). Η έφεση αυτή απορρίφθηκε ομοίως.
- 4 Ενώ η εν λόγω έφεση εκκρεμούσε, ο WU υπέβαλε δεύτερη αίτηση στην CBR, αυτή τη φορά για άδεια οδήγησης γεωγραφικά περιορισμένης στις Κάτω Χώρες. Η CBR απέρριψε και αυτήν την αίτησή του –παρά την ύπαρξη τρίτης θετικής οφθαλμολογικής γνωματεύσεως– με την αιτιολογία ότι ο αιτών δεν πληρούσε την ελάχιστη απαίτηση του οπτικού πεδίου των 160 μοιρών. Συναφώς, αναφέρεται ότι ο WU δεν μπορούσε να επικαλεστεί το σημείο 3.4[.], στοιχείο b, του παραρτήματος, του Regeling eisen geschiktheid 2000 (κανονισμού του 2000 για τις απαιτήσεις ικανότητας). Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, επαγγελματίας οδηγός που διαθέτει ήδη μία ή περισσότερες άδειες οδήγησης για φορτηγά και λεωφορεία και χάνει αιφνιδίως την οπτική ικανότητα ενός οφθαλμού, μπορεί, παρά ταύτα, να κηρυχθεί ικανός, μετά την πάροδο χρόνου προσαρμογής τουλάχιστον τριών μηνών και βάσει θετικής γνωματεύσεως οφθαλμιάτρου, να λάβει άδεια οδήγησης γεωγραφικά περιορισμένης στις Κάτω Χώρες. Πάντως, ο WU δεν είναι τυφλός σε έναν οφθαλμό, αλλά στερείται το μισό οπτικό πεδίο και στους δύο οφθαλμούς (ομώνυμη ημιανοψία).
- 5 Και αυτή τη φορά, η CBR έκρινε την υποβληθείσα από τον WU ένσταση αβάσιμη και το Rechtbank Rotterdam (πρωτοδικείο Ρότερνταμ) απέρριψε αντιστοίχως την ασκηθείσα από αυτόν προσφυγή. Ο WU άσκησε εκ νέου έφεση ενώπιον του Raad van State, το οποίο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ανωτέρω διατυπωθέντα ερωτήματα προς έκδοση προδικαστικής απόφασης.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Κατά τη CBR, το σημείο 3.4[.], στοιχείο b, του παραρτήματος, του *Regeling eisen geschiktheid 2000* (κανονισμού του 2000 για τις απαιτήσεις ικανότητας) δεν τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση του WU. Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της εν λόγω διατάξεως δεν επιτρέπει να ληφθούν υπόψη τα ατομικά συμφέροντα του WU.
- 7 Ο WU υποστήριξε ότι μπορούσε να λάβει πιστοποιητικό ικανότητας. Παράλληλα, κατατέθηκαν τρεις εκθέσεις από διάφορους ιατρούς που τον έκριναν ικανό να οδηγεί φορτηγό. Ομολογουμένως, έχει αλλοίωση του οπτικού πεδίου, την οποία έχει όμως από την πρώιμη παιδική του ηλικία και έχει αντισταθμίσει πλήρως μέσω της οπτικής συμπεριφοράς και των κινήσεων του κεφαλιού. Ο WU τεκμηρίωσε εκ νέου τη θέση του αυτή στο πλαίσιο της εκδικάσεως της εφέσεώς του ενώπιον του Raad van State, αυτή τη φορά με γνωμάτευση νευροψυχολόγου. Σε αυτήν, αναφέρεται συνοπτικά ότι η οπτική συμπεριφορά του WU έχει αναπτυχθεί τόσο καλά ώστε να μπορεί να λειτουργεί κανονικά οπτικά. Σύμφωνα με τον WU, δεν αντιβαίνει στον σκοπό της ρυθμίσεως να επιτρέπεται να οδηγεί μηχανοκίνητο όχημα των κατηγοριών C και CE πρόσωπο με ελάττωμα στην όραση, το οποίο όμως διαθέτει επαρκή οπτική ικανότητα. Αυτή είναι και η περίπτωση του. Κατά τον WU, τούτο δικαιολογεί την παρέκκλιση, αντιστοίχως όπως προβλέπεται και στο σημείο 3.4[.], στοιχείο b, του παραρτήματος του *Regeling eisen geschiktheid* (κανονισμού του 2000 για τις απαιτήσεις ικανότητας) για την απώλεια της οράσεως σε έναν οφθαλμό. Επομένως, το ελάττωμά του πρέπει να εξομοιωθεί με την περίπτωση αυτή. Η CBR όφειλε, επομένως, αντιθέτως προς την απόφαση του *Rechtbank* (πρωτοδικείου), να συνταχθεί με τις θετικές γνωματεύσεις των διαφόρων ιατρών.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 8 Το Raad van State επισημαίνει, κατ' αρχάς, ότι έλαβε υπόψη του απόφαση του Δικαστηρίου επί του σημείου 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας για την άδεια οδήγησης, ήτοι την απόφαση της 22ας Μαΐου 2014, *Glatzel* (C-356/12, EU:C:2014:350). Στην εν λόγω απόφαση, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την εγκυρότητα της ελάχιστης απαιτήσεως που προβλέπεται στο σημείο 6.4[.] αναφορικά με το οριζόντιο οπτικό πεδίο. Ως εκ τούτου, το Raad van State αποδέχεται επίσης την εγκυρότητα της ως άνω διατάξεως. Ωστόσο, έχει αμφιβολίες ως προς την ορθή ερμηνεία ή εφαρμογή της εν λόγω ελάχιστης απαιτήσεως στην υπό κρίση υπόθεση. Τα ζητήματα που θέτει συναφώς δεν έχουν διευκρινιστεί με την αναφερθείσα απόφαση.
- 9 Δεν αμφισβητείται ότι ο WU δεν πληροί, από ιατρικής απόψεως, την ελάχιστη απαίτηση του οριζόντιου οπτικού πεδίου που καλύπτει με τους δύο οφθαλμούς τουλάχιστον 160 μοίρες, η οποία προβλέπεται στο σημείο 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας για την άδεια οδήγησης. Ωστόσο, τρεις διαφορετικοί ιατροί, έκαστος στη δική του πραγματογνωμοσύνη, κατέληξαν στο

συμπέρασμα ότι είναι ικανός, παρά την πάθησή του, να οδηγεί οχήματα των κατηγοριών C και CE. Επιπλέον, ο WU είναι ήδη επαγγελματίας οδηγός εδώ και δέκα χρόνια και έχει διανύσει περισσότερα από ένα εκατομμύριο χιλιόμετρα με φορτηγό χωρίς κανένα πρόβλημα. Επομένως, η οδική ασφάλεια δεν τίθεται σε κίνδυνο. Το Raad van State διερωτάται, συνεπώς, αν ο WU πρέπει, πράγματι, να θεωρηθεί ικανός να οδηγεί.

- 10 Το σημείο 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας για την άδεια οδήγησης στηρίζεται σε έκθεση της Eyesight Working Group (ομάδας εργασίας «Οπτική ικανότητα») του Μαΐου 2005. Από την έκθεση αυτή, προκύπτει ότι πρόσωπο το οποίο δεν πληροί, από ιατρικής απόψεως, την απαίτηση του οριζόντιου οπτικού πεδίου που καλύπτει με τους δύο οφθαλμούς τουλάχιστον 160 μοίρες, δεν είναι κατά κανόνα ικανό να οδηγεί οχήματα των κατηγοριών C και CE. Ωστόσο, η έκθεση αναφέρει επίσης ότι από περαιτέρω ιατρικές εξετάσεις μπορεί να προκύψει ότι πρόσωπο με ημιανογία μπορεί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις να αντισταθμίσει τους περιορισμούς του και να θεωρηθεί ότι είναι, πράγματι, ικανό να οδηγεί.
- 11 Το Raad van State διερωτάται αν το στοιχείο 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας για την άδεια οδήγησης μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι πρόσωπο, το οποίο δεν πληροί από ιατρικής απόψεως την απαίτηση, αλλά κατά την άποψη διαφόρων ειδικών ιατρών είναι, πράγματι, ικανό να οδηγεί, αντισταθμίζοντας το ελάττωμα, μπορεί να θεωρηθεί ότι την πληροί. Συναφώς, το Raad van State εκτιμά ότι είναι σημαντικό η ερμηνεία αυτή, η οποία λαμβάνει υπόψη την αρχή της αναλογικότητας, δεν θίγει τον σκοπό της οδηγίας για την άδεια οδήγησης, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση της οδικής ασφάλειας.
- 12 Στην περίπτωση που το σημείο 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας για την άδεια οδήγησης δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, τίθεται το ζήτημα αν, λαμβανομένης υπόψη της εκθέσεως της Eyesight Working Group (ομάδας εργασίας «Οπτική ικανότητα») και του συμπεράσματος που συνάγει εξ αυτής το Raad van State, η αρχή της αναλογικότητας μπορεί να εφαρμοστεί σε συγκεκριμένη περίπτωση. Με άλλα λόγια, τίθεται το ζήτημα αν, σε περίπτωση που πρόσωπο το οποίο από ιατρικής απόψεως δεν πληροί το απαιτούμενο οριζόντιο οπτικό πεδίο με τους δύο οφθαλμούς, είναι όμως ικανό, σύμφωνα με την άποψη ειδικών ιατρών, να οδηγεί φορτηγό, κατά τη λήψη της αποφάσεως επί της ανανεώσεως της άδειας οδήγησης, μπορεί να γίνει στάθμιση υπό το πρίσμα της αναλογικότητας, ακόμη και αν η απαίτηση στο σημείο 6.4[.] του παραρτήματος III της οδηγίας για την άδεια οδήγησης δεν προβλέπει καμία δυνατότητα παρεκκλίσεως. Το Raad van State εκτιμά ότι στο πλαίσιο της κρίσεως αναφορικά με την αναλογικότητα στη συγκεκριμένη περίπτωση, πέρα από τις διαπιστώσεις των ειδικών ως προς την ικανότητα οδήγησης του αιτούντος, μπορεί εύλογα να παίζει ρόλο το γεγονός ότι είναι προφανές με βάση το παρελθόν ότι ο ενδιαφερόμενος μπορεί να οδηγήσει με ασφάλεια. Μπορεί επίσης να έχει σημασία το γεγονός ότι η άδεια οδήγησης χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της ασκήσεως επαγγέλματος, δεδομένου ότι το άρθρο 15 του Χάρτη των Θεμελιωδών

Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ